

Protokoll 6/2024

fört vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde
tisdagen den 11 juni 2024 kl. 17:00-17:45, Gamla biblioteket,
Tekniska nämndhuset

Ledamöter

Åsa Lindhagen (MP) Ordförande
Elin Hjelmestam (L) Vice ordförande
Felicia Schartner Giertha (S)
Fredrik Pettersson (S)
Emelie Stark (S)
Bjarne Snis Sigtryggsson (S)
Deniz Butros (V)
Maria Mustonen (V)
Torbjörn Erbe (M)
Fritz Lennaárd (M)
Elin Böhlin (M)
Tapani Juntunen (SD)
Maja Boström (C) ersätter Ashna Ibrahim (C)

Ersättare

Celal Altun (S)
Maja Lundqvist (S)
Felix Antman Debels (S) §11, §§18-21
Elsa Wiberg (S)
Carl Houston (S) §§19-21
Leo Müller (V)
Frida Nehrfors Hultén (V)
Torbjörn Ebérus (M)
Ergün Erdal (M)
Joakim Rönnbäck (L)

Övriga närvarande

Anna Hadenius Förvaltningschef
Anders Kandelin Avdelningschef
Björn Söderlund Utvecklingschef
Emily Tjäder Tjänsteman
Malin Täftefur Avdelningschef
Kerstin Thörner Nämndsekreterare
Gabriel Dorrian Werner Borgarrådssekreterare
Camilla Husebye Becker Tjänsteman
Emma Hell Lövgren Tjänsteman

Justerare

Åsa Lindhagen, Elin Hjelmestam

Datum för justering

2024-06-11

Paragraf §7, §11, §§18-21

Sekreterare Kerstin Thörner

§ 7**Tertialrapport Tertial 1 2024 för miljö- och hälsoskyddsnämnden**

Dnr 2024-8876

MF 2024/77

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner miljöförvaltningens förslag till tertialrapport 1 samt överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1. Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Gierтта m.fl. (S), Deniz Butros m.fl. (V), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Tapani Juntunen (SD) och Maja Boström (C) föreslår (se beslutet).
2. Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag, samt att därutöver anföra följande:

Kampen för klimatet och miljön är en av vår tids ödesfrågor. I grunden är det en frihetsfråga för kommande generationer. Stockholm ska klara sina åtaganden inom Parisavtalet men vi ska också gå i täten så att detta sker. Målen ska nås genom en ekonomi i tillväxt och genom innovation i grön teknik. Liberalernas klimatpolitik utgår från principen om att förorenaren betalar. Politiken ska stå för långsiktighet och förutsägbarhet. Spelreglerna ska vara tydliga för samhällets aktörer. Liberal klimatpolitik är inte symbolpolitik.

Nämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad med god livskvalitet för stadens

invånare. Stockholm ska vara fossilfritt och klimatpositivt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Tillgång till ren el är avgörande för att nå klimatmålen och staden behöver i nära dialog med andra aktörer säkerställa att kapacitet och tillgång till el finns i hela staden. Mer lokal elproduktion kan t.ex. nås genom fler solceller och det kommande kraftvärmeverket i Lövsta.

Det ska vara lätt för stockholmare att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska. Nämnden bidrar med underlag i stadsutvecklingen och har en samordnande roll i stadens arbete för att uppnå en god vattenstatus i stadens alla vattenförekomster. Stockholmnarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en stadsmiljö med frisk luft, rent vatten och en natur av hög kvalitet samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens arbete med tillsyn av inomhusmiljöer avseende buller och dålig inomhusluft i stadens skolor och förskolor ska vara ett prioriterat arbete.

Stadens antagna mål för laddinfrastruktur ska genomföras i alla stadens nämnder och bolag, med en kraftig utbyggnad av antalet laddplatser både i ytterstad och innerstad. Vårt mål är att 50 % av laddplatser kan uppnås år 2026 och 100 % laddplatser i innerstaden respektive 80 % i ytterstaden år 2030.

Staden måste planeras på ett sätt som gör den mer motståndskraftig mot till exempel torka och översvämningar. Genom fler träd i stadsmiljön, gröna väggar och tak samt ett bättre tillvaratagande av vatten rustas staden mot extremväder och blir dessutom vackrare.

Nämnden ska arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att nå klimat- och miljömålen. Nämnden ska delta i stadens internationella samverkansytor samt samverka med kommuner, region, näringsliv, akademi och andra relevanta aktörer för att bidra till att nå stadens miljö- och klimatmål.

Frisk luft, rent vatten och en giftfri miljö är nödvändigt för en god hälsa och livskvalitet, därför ska nämnden tillsammans med andra berörda nämnder och bolag arbeta för rent vatten och stadens vattenförekomster ska nå miljö kvalitetsnormerna. Växtbäddar och våtmarker behöver skapas för att rena dagvatten, växtsanering av förorenad mark ska fortsätta och stadens badplatser ska hålla en god

badvattenkvalitet. Nämnden ska bidra i arbetet för fler badplatser utifrån handlingsplanen för nya bad.

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertta m.fl. (S), Deniz Butros m.fl. (V), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Tapani Juntunen (SD) och Maja Boström (C).

Särskilt uttalande

Torbjörn Erbe m.fl. (M) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Moderaterna vill särskilt understryka behovet av stadens arbete för att säkra tillgängliga grönområden och biologiskt mångfald, inte minst i de delar av Stockholm som kommer stadsutvecklas de kommande åren. Därför behöver stadens arbete med att identifiera och skydda fler naturskyddsområden och biotopskyddsområden skyndas på.

Effekterna av PFAS på både människor, djur och natur börjar allt efter som bli mer kända och resultatet blir allt mer oroväckande. Moderaterna önskar således mer återkommande avrapportering från miljöförvaltningen gällande stadens arbete med att minska förekomsten av PFAS.

Maja Boström (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Runt om i världen ser vi redan den globala uppvärmningens konsekvenser. Det är helt nödvändigt att minska de klimatpåverkande utsläppen. Det kräver att politiken tar modiga beslut, prioriterar det som verkligen ger resultat och sätter miljöfrågan högst på agendan. Stockholmare älskar sina grönområden både för rekreation och för motion. Centerpartiets vision för Stockholm är att förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem.

Centerpartiet vill visa att ekonomisk tillväxt och fler jobb kan kombineras med minskade utsläpp. Centerpartiet är ett parti med rötterna i landsbygden så vi vet att stad och land måste gå hand i hand. Vi vet att landsbygden mår bra av att städerna växer och att städer mår bra om landsbygden får blomstra. De gröna näringarna förser staden med mat, förnybar energi och byggnadsmaterial. Centerpartiet kämpar för hållbar mat som är sund och säker. Vi vill att Stockholms stad serverar en ökad andel närproducerad och ekologisk mat som är fri från

skadliga kemikalier och tillsatser, på våra skolor och till våra äldre.

Vad gäller våra mål och förslag på satsningar i övrigt hänvisar vi till vårt förslag till beslut till nämndens verksamhetsplan och budget (Januari 2024).

Handlingar i ärendet

- MF 2024/77-1 07 2024-8876 Tertialrapport 1 2024 för MHN_master
- MF 2024/77-1.1 07 2024-8876 Bilaga 1. MHN T1 2024

§ 11

Remissvar – ny samverkansöverenskommelse för den regionala energi- och klimatrådgivningen i Stockholms län

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2024/552

Dnr 2024-11377

MF 2024/75

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnamnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnamnden beslutar att tillstyrka förslagen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnamnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- MF 2024/75-2 11 2024-11377 Remiss Förslag på samverkansöverenskommelse för regionala EKR 2026-2029
- MF 2024/75-2.1 11 2024-11377 Bilaga 1 Förslag på samverkansöverenskommelse EKR - Remissmissiv från Storsthlm
- MF 2024/75-2.2 11 2024-11377 Bilaga 2 Förslag på samverkansöverenskommelse EKR - Samverkansöverenskommelse 2026-2029
- MF 2024/75-2.3 11 2024-11377 Bilaga 3 Förslag på samverkansöverenskommelse EKR - Bilaga Datadelningsavtal

§ 18**Motion av Dennis Wedin (M) om att rädda Rålis**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/1389

Dnr 2024-9300

MF 2024/55

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Torbjörn Erbe m.fl. (M) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Den 22 maj påbörjade samrådet angående hur den nya gula tunnelbanelinjen mellan Fridhemsplan och Älvsjö ska byggas. I samband med att samrådet drog igång kom det för många av oss mycket efterlängtade beskedet – arbetstunneln för den gula linjen kommer läggas vid Lindhagensplan, inte vid en av stockholmarnas mest uppskattade parker, Rålambshovsparken. Det är en vinst för framför allt kungsholmsborna och den lokala kulturhistoriska miljön och naturvärdena i grönområdet. Vi var många som i samband med beskedet drog en lättnadens suck.

Genom att arbetstunneln läggs vid Lindhagensplan kommer den negativa påverkan på bebyggelse, stads- och gaturum samt kulturmiljö bli mindre. Till skillnad mot Rålambshovsparken är Lindhagensplan redan idag en trafikstörd plats, och den negativa inverkan på Stockholm blir således mindre med det alternativet. Trafiksituationen

kommer behöva säkerställas och den befintliga bensinmacken ersättas på annan plats, men det är görbart och kommer inte innebära oåterkalleliga skador av ett uppskattat grönområde. Mycket arbete återstår kring detta - och samarbetet mellan Stadshuset och Regionhuset har brustit i andra viktiga projekt. Nu är det upp till bevis att samarbetet går bättre denna gång.

Handlingar i ärendet

- MF 2024/55-2 18 2024-9300 Remiss Motion om att rädda Rålis
- MF 2024/55-2.1 18 2024-9300 Bilaga 1 Motion om att rädda Rålis

§ 19**Miljöprogram 2030 för Stockholms stad**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/682

Dnr 2024-8822

MF 2024/52

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Gierтта m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V):

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att därutöver anföra följande:

Världen befinner sig i en akut klimatkris och miljökris, där stigande temperaturer, översvämningar, torka, vattenbrist och massutrotning av arter hotar mänskligheten och livet på jorden. Omställningen till ett hållbart samhälle måste ha högsta prioritet och takten behöver öka kraftigt. I arbetet med att ställa om ska Stockholm vara en föregångare och förebild.

Vi välkomnar därför stadens nya miljöprogram som tydligt slår fast att utsläppen ska minska kraftfullt, att konsumtionsutsläppen ska halveras och att den biologiska mångfalden och blågröna infrastrukturen ska stärkas. En livskraftig natur motverkar artutrotningen och skapar starkare motståndskraft när klimatet förändras.

Miljöprogrammet höjer också ambitionerna i arbetet med att skapa frisk luft, friska vatten, god ljudmiljö och giftfria miljöer i staden.

Därutöver inrymmer miljöprogrammet ett helt nytt mål om att omställningen ska vara rättvis och inkluderande. Stadens verksamheter ska bidra till en rättvis omställning och de grupper som drabbas hårdast av miljöproblemen ska skyddas. En viktig utgångspunkt är också att de stockholmare som släpper ut mest måste minska sina utsläpp mest.

När det gäller samförbränning vill vi tydliggöra att det kan finnas potential i att skapa kolsänkor genom att samförbränna slam och bibränsle i kraftvärmeverk och sedan återföra den fosforrika askan till skogen och därmed öka skogstillväxten.

Stockholms stads nya miljöprogram sätter upp höga ambitioner för stadens miljö- och klimatmiljöarbete fram till 2030. Det är av yttersta vikt att staden vidtar kraftfulla åtgärder för att ställa om till en hållbar stad. Den planetära krisen eskalerar och Stockholm har ett ansvar att bidra i arbetet med att trygga livsförutsättningarna för nuvarande och framtida generationer.

Reservation

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) reserverar sig med hänvisning till sitt förslag.

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig med hänvisning till sitt förslag.

Tapani Juntunen (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Maja Boström (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag om återremiss.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

1. Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) föreslår (se beslutet).
2. Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut, samt att därutöver anföra följande:

Arbetet för klimatet och miljön är vår tids ödesfrågor. I grunden är det en frihetsfråga för kommande generationer. Stockholm skall klara sina åtaganden inom Parisavtalet men vi skall också gå i täten så att detta sker. Målen skall nås genom en ekonomi i tillväxt och innovation genom grön teknik. Liberalernas klimatpolitik utgår från principen om att förorenaren betalar. Stadens klimatpolitik skall stå för långsiktighet och förutsägbarhet. Spelreglerna skall vara tydliga för samhällets aktörer. Liberal klimatpolitik är inte symbolpolitik.

Det är positivt att staden nu uppdaterar sitt miljöprogram och därigenom kan både höja ambitionerna och även inkludera nya metoder och tekniker för att bidra till den gröna omställningen. Mycket av det som tas upp är steg i rätt riktning, samtidigt ser vi att mer behöver göras.

Genom koldioxidinfångning s.k. bio-CSS tar staden stora kliv mot att nå klimatpositivitet, där kraftvärmeverken i Värtan såväl som det i Lövsta avgörande. Lövstaverket behöver planeras för att göra det möjligt. Det kräver fortsatt teknikutveckling och långsiktigt samarbete mellan olika aktörer.

Att minska mängden koldioxid och skadliga partiklar i luften är en av de bästa och starkaste hälsofrämjande åtgärder vi kan göra för stadens alla invånare. Staden måste våga tänka nytt och bejaka teknikutvecklingen inom grön tech. Här ser vi att smarta träd s.k. vertikala planteringar skulle bidra till att minska andelen skadliga partiklar i luften och därmed värna om människors och djurs hälsa. Genom att minska luftföroreningen på marknivå bidrar vi även till att sänka temperaturen under varmare väderförhållanden.

I Stockholm finns drygt 100 000 laddbara personbilar och nästan var tredje bil som var registrerad i staden under 2023 är eldriven. Närmare hälften av alla nyregistrerade bilar i staden var helelektriska utöver det en fjärdedel laddhybrider. Utvecklingen mot en fossilfri fordonstrafik ökar alltså och detta ställer en stor efterfråga på en fungerande och tillgänglig laddinfrastruktur. Detta kräver alltså att utbyggnaden av laddplatser behöver öka i högre takt än nu. Vårt mål är att 50 procent laddplatser kan uppnås 2026 och 100 procent laddplatser i innerstaden respektive 80 procent i ytterstaden 2030. Målen skall prövas i ljuset av teknikutvecklingen 2026 och tillgängliga affärsmodeller.

Liberalerna vill att mer av den elförbrukning stadens bolag och förvaltningar står för ska vara från grön och lokalproducerade källor, här bör staden se över möjligheten med att installera solceller även på fasader utöver tak och främja samt underlätta för privata investeringar i solcellspaneler.

Vi ser gärna även att staden frångår åtgärder som har låg eller ingen verkningskraft samt evidens, såsom cykeljourer och centrum för cirkularitet och istället satsar på klimatåtgärder som har en bevisad effekt. Vi ska fortsätta främja en cirkulär ekonomi och återbruk särskilt inom bygg och infrastruktur.

Större delar av befintliga hus och material ska användas igen och därigenom minska en onödig förbrukning av resurser.

En av punkterna som programmet lyfter är att minska stockholmarnas flygresor, samtidigt noterar vi att programmet inte lyfter stadens anställda och de flygresor som görs av dem. Vi ser hellre att Stockholm går före som ett bra exempel och har skarpare mål om att minska andelen flygresor som görs av stadens personal, som man har direkt rådighet till skillnad från stadens invånare.

När det kommer till flyg, så anser Liberalerna att det är problematiskt att staden väljer gå vidare med att avveckla Bromma flygplats samtidigt som vi ser hur utvecklingen inom el- och vätegasflyg kommer göra det möjligt att ställa om flygplatsen från en fossildriven flygplats till ett klimatsmart nav för resor till och från Stockholm. Konsekvensen av avvecklingen blir istället att vi kommer se ökade resor till och från Arlanda som kommer medföra högre utsläpp.

Avslutningsvis, det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska genom incitament och goda exempel. Staden ska ge stockholmarna rätt förutsättningar och en reell chans att ställa om, där detta kräver en bättre kommunikation, lyhörddhet och dialog. Ska Stockholm lyckas med den gröna omställningen är det viktigt att alla förstår varför åtgärder behövs och hur det kommer till gagn för alla involverade. Ingen ska behöva lämnas efter när vi ställer om och genom en liberal och grön miljöpolitik så värnar vi om både individen och klimatet.

3. Torbjörn Erbe m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förslag till remiss av Miljöprogram 2030 för Stockholms stad, samt att därutöver anföra följande:

Stockholm ska vara en av världens ledande städer vad gäller klimatomställning. Just därför menar Moderaterna att det är av största vikt att Stockholm bedriver ett miljö- och klimatarbete som både ger resultat och inspirerar andra städer till att ta efter. Då krävs långsiktiga och effektiva insatser för miljön och klimatet kombinerat med ökad tillväxt.

Stockholms stads miljöprogram fastslår stadens strategiska inriktning inom miljö- och klimatområdet. Genom sju konkreta mål utgör programmet också basen för flera av stadens handlingsplaner. Flera av målen i förslaget till nytt

miljöprogram känns igen från det nuvarande miljöprogrammet som fastslogs av den förra grönbå majoriteten. Det visar på en tydlighet och långsiktighet inom stadens hållbarhetsarbete vilket i sin tur skapar legitimitet även utanför organisationer.

Förslaget till miljöprogram understryker behovet av samverkan, delaktighet och engagemang. Några av målsättningarna inkluderar utöver staden även handling från exempelvis näringslivet, civilsamhället, akademien och stockholmarna. Det är en viktig poäng att fler utanför stadens organisation är med och de facto gör omställningen. Men det aktualiserar även frågan kring vilka områden staden har rådighet att bestämma över.

Nytt för detta program är målet om en rättvis och inkluderande omställning. Utöver att staden ska fortsätta arbetet vad gäller klimatanpassning och att fler ska känna sig delaktiga i stadens miljö- och klimatarbete vill Moderaterna i detta även lyfta tryggheten. Inte minst vad gäller utformningen och skötseln av det offentliga rummet. Detta eftersom det största hotet mot en rättvis och inkluderande stad i dagsläget är den omfattande otryggheten inte minst i Stockholms utanförskapsområden. Det här är anledningen till att Moderaterna i vårt budgetförslag lagt särskilda medel för städning och skötsel av det offentliga rummet – något som också bidrar till mer välmående natur och mer cirkulär avfallshantering.

Luftkvaliteten är en viktig miljöfråga – inte minst i närheten av Stockholms skolor och förskolor. Det är därför som biltrafiken behöver ställa om till att bli utsläppsfri. Vad gäller den rättvisa omställningen behöver vi dock erkänna att det finns stockholmare i behov av bil som inom de närmsta åren inte kommer ha ekonomiska möjligheter för att köpa en utsläppsfri bil. För dessa är det viktigt att inte minst stadens trafikpolitik utformas långsiktigt och att förutsättningar för omställning finns på plats innan förbud. Minst lika viktigt är det att stadens miljö- och klimatarbete i den här aspekten stämmer överens med arbetet i Region Stockholm – exempelvis vad gäller kollektivtrafiken. Att den rödgröna majoriteten i Region Stockholm fortsätter dra in både buss- och tunnelbanetrafiken från exempelvis Skärholmen är ett dåligt exempel på rättvis och inkluderande omställning.

Moderaterna står fortsatt bakom målen som tidigare antagits av staden vad gäller ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 samt en fossilfri organisation 2030. Det är

av största vikt att Stockholms stads miljö- och klimatarbete går i linje med Parisavtalet och svensk lagstiftning. Moderaterna sätter även stor tillförsikt till EU:s Green Deal vilket är i linje med Parisavtalet och bland annat innebär att transportsektorn framgent kommer omfattas av ETS-systemet.

En allt högre andel elektrifierad vägtransport kombinerat med att Stockholm Exergis först storskaliga bio-CCS-anläggning snart är igång, innebär att stadens möjligheter att nå våra ambitiösa klimatmål aldrig tidigare varit såhär goda. Vi är övertygade om att Stockholms resa mot att bli fossilfritt handlar om att hjälpa stockholmarna ställa om och göra mer hållbara val. Det är därför vi är så angelägna om att skynda på utbyggnaden av inte minst den offentliga laddinfrastrukturen och möjliggöra för fler privata aktörer att sätta upp laddpunkter där det behövs. Moderaterna vill vidare att stadens elproduktion från solceller ska femdubblas till 2030 samt att handläggningstid för bygglov för solceller och bergvärme för privatpersoner halveras.

Vi ställer oss dock frågande till hur staden faktiskt ska minska stockholmarnas konsumtionsbaserade utsläpp. De egna utsläppen hr staden på många sätt stor rådighet över – inte minst vad gäller upphandling för de egna verksamheterna. Men att på kommunal nivå ha rådighet över vilka/ hur mycket varor stockholmarna konsumerar och var de väljer att åka på semester är rent utsagt varken önskvärt eller möjligt i dagsläget. Stadens miljöprogram ska ta sikte på att genomföra mer hållbara upphandlingar och inköp i de egna verksamheterna. Att stockholmarnas konsumtionsbaserade utsläpp ska omfattas av liknande mål på kommunal nivå är dömt att misslyckas och heller inte önskvärt i en öppen och frihandelsvänlig ekonomi.

Nya avfallsdirektiv och lagstiftningar har satt målet om ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm i nytt ljus – inte minst eftersom staden fått ett ännu större ansvar än tidigare för avfallshanteringen. Kombinerat med att möjliggöra för mer resurseffektiva och cirkulära kretslopp vill Moderaterna lyfta behovet av att staden uppfattas som framåtutad och inlyssnande – inte minst gentemot stadens företagare vilka också ålagts ett större ansvar för avfallshanteringen. Vidare är avfallsbrottsligheten ett omfattande problem för både stadens miljöarbete och då det dessutom göder kriminella näringar. Det krockar också an i stadens mål om ett giftfritt Stockholm. Utöver flera viktiga insatser som presenterats både på nationell, regional och lokal nivå vill vi understryka behovet av fler stickprovskontroller i avfallshanteringen.

Vad gäller ett giftfritt Stockholm vill Moderaterna understryka behovet av att arbetet – inte minst vad gäller förbud – är harmoniserat med gällande lagstiftning och inte minst övriga kommuner i regionen. Arbetet behöver löpande utvärderas för att dels bedöma kostnaderna, dels bedöma att stadens normer är verkningfulla och faktiskt ger effekt.

Förslaget till Stockholms elfte miljöprogram lyfter flera gånger att Stockholm ska vara en internationell förebild. Moderaterna vill i de delarna understryka att Stockholm också bör vara ett föregångsexempel för andra städer – både i Sverige, Europa och resten av världen – vad gäller urbant miljö- och klimatarbete. Det kräver dock att vi lyckas bevisa att hållbarhet i alla tänkbara aspekter kan kombineras med tillväxt och välstånd. Just därför är det särskilt viktigt att hela Stockholm – inte bara staden som organisation – uppfattar stadens miljö- och klimatarbete som legitimt. Annars kommer stadens mål att misslyckas och Stockholm blir en sämre stad.

Moderaterna har sedan tidigare uttryckt omfattande missnöje med hur den rödgröna majoriteten skyndat fram ett beslut för en miljözon klass 3 i centrala Stockholm. Vi oroar oss för att miljözonen snarare blir en symbolpolitisk handling snarare än ett föregångsexempel andra städer vill ta efter. Det är med andra ord ett exempel på vad som inte borde gå i linje med Stockholms miljö- och klimatarbete.

4. Tapani Juntunen (SD) föreslår att nämnden beslutar att godkänna Sverigedemokraternas förslag, samt att därutöver anföra följande:

Stockholm stad ska vara en ansvarstagande kommun som främjar social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Alla åtgärder ska vara förankrade i beprövade best-practice metoder med syftet att maximera miljövinsten/utsläppsminskningen per investerad krona.

Stockholm stad bör särskilt fokusera på att bevara grönområdena och stärka den biologiska mångfalden, samt rena våra vattendrag. Den kraftiga byggtakten och förtätningen innebär att viktiga grönområden försvinner. En grönskande stad är viktig för människors och djurs välbefinnande och skapar höga levnadskvalitéer. I detta ingår att nyplantera träd i samband med att avverkning sker på grund av almsjukdom. Grönytor bidrar även till klimatanpassningsprocessen, motverkar översvämningar genom att ta upp dagvatten.

Cirkularitet och återbruk kan vara befogat för vissa produkter, men för andra är kostnaden för hög till den potentiella nyttan. Åtgärder med varierande effektivitet måste ställas mot varandra i det lokala, nationella och internationella klimat-och miljöarbetet.

Frisk luft ska vara en självklarhet i Stockholm. För att nå detta krävs grönska, samt internationella arbete för att minska partikelutsläppen i Baltikum där de är som värst. Det krävs även en skärpt regelefterlevnad av miljözon klass 1. Däremot bör nya miljözoner som inkluderar andra fordon än tunga lastbilar ej införas på grund av den oskäligt höga samhällskostnaden mätt i kvalitetsjusterade levnadsår.

5. Maja Boström (C) föreslår att nämnden beslutar att återremittera förvaltningens förslag till beslut och återkomma med reviderad version av Miljöprogram 2030 för Stockholms stad enligt nedan, samt att därutöver anföra följande:

Miljön och klimatet är vår tids ödesfråga. Miljöarbetet måste drivas både i EU och i Sverige, såväl som lokalt här i Stockholm. Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 och trafiken i Stockholms innerstad ska vara utsläppsfri senast år 2030. För att målen ska kunna nås behöver vi jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi som kan fånga in och lagra koldioxid, dels fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar.

Det är bra att Stockholms stad uppdaterar Miljöprogrammet och det finns flera bra saker med förslaget på uppdaterat program. Men Centerpartiet anser att flera viktiga delar saknas och på flera områden så saknas verktyg för att lyckas med åtgärderna. Det riskerar att göra Miljöprogrammet till ett slag i luften på områden där Stockholms stad har begränsad rådighet. I andra fall väljer staden att ha hårda krav på stockholmarna, men inte att sopa rent framför egen dörr i den egna organisationen. Till exempel kan nämnas att ett av de föreslagna målen är att minska flygresorna som stockholmarna genomför, men inga mål om de resor som tjänstepersoner gör – ett område där staden faktiskt har rådighet. Ett annat exempel är förslaget att halvera utsläppen från konsumtion jämfört med 2019. Där har Stockholms stad relativt små möjligheter att ensamt göra så stor skillnad. Förslaget sätter alldeles för stor tilltro till att genom

”samverkan” med andra myndigheter och genom ”kommunikation” lyckas förändra stockholmarnas beteenden att halvera sina utsläpp från konsumtion.

En långsiktigt hållbar klimatpolitik förutsätter både delaktighet och ett brett folkligt stöd. Ska vi klara omställningen i Stockholm, måste vi genomföra den på ett sätt som gör att olika människor och branscher kan känna sig involverade; att alla känner att de blir vinnare om de deltar i klimatomställningen. Delaktigheten skapar grunden till samhällsförändringarna. Alternativet – en omställning som bara omfattar vissa, men där andra grupper ställs utanför eftersom de inte har råd eller möjlighet att ställa om – riskerar att leda till motreaktioner, kortsiktiga svängningar i politiken och bristande långsiktighet. I stället för klimatomställning får vi politikomsvängning.

Det handlar om människors möjlighet att pendla klimatsmart till jobbet, skjutsa barnen till fritidsaktiviteter och åka till mataffären. Det handlar om att minska elräkningar och om att den energi vi använder ska vara klimatsmart. Det handlar om att det ska vara lönsamt att välja klimatvänligt i butiken. Det handlar om att det ska vara lätt att göra rätt.

Med det liggande förslaget riskerar Stockholm att få en ineffektiv miljö- och klimatpolitik. I stället för att, som majoriteten gör, med breda penseldrag basunera ut vad som menas med klimaträttvisa borde mer fokus läggas på att ta fram siffersatta mål och indikatorer som kan minska Stockholms utsläpp på riktigt. Många viktiga punkter saknar helt siffersatta mål.

Centerpartiet tycker också att programmet saknar konkreta mål om hur mycket koldioxid som ska fångas in genom bio-CCS för att minska utsläppen. Det kommer inte att räcka att förlita sig på enbart teknikutveckling, för att få ner Stockholms samlade utsläpp är Bio-CCS ett mycket viktigt verktyg som borde ges mer utrymme i miljöprogrammet.

Inom miljöpolitiken delar Centerpartiet flera av delarna som ingår i miljöprogrammet; att förbättra den biologiska mångfalden, kraftigt minska luftföroreningarna, fasa ut den onödiga plasten och skapa en giftfri vardag i Stockholm. Däremot saknar miljöprogrammet hantering av ett av stadens stora miljöproblem: hantering av snödumpning. Redan 1999 förbjöds snötippning i vatten i Miljöbalken. Eftersom snö innehåller föroreningar i huvudsak från trafik och eftersom syftet med snöröjning är att göra sig av med snön klassas snö som avfall. Bara vid Norr Mälarstrand

beräknas att snöavfallet under en genomsnittlig vinter bidrar till 2.4 – 8 kg koppar och 0.8 – 2.6 kg bly. Många storstäder i världen har slutat dumpa snö i sina vatten och i stället hittat långsiktiga kontrollerade lösningar på land, som visserligen inte är oproblematiskt. Det finns även alternativ till landdepåer.

Ett ytterligare område som förslaget om Miljöprogrammet vittnar om är en oförståelse bland de styrande kring matens roll i den hållbara omställningen. I fina ord skriver majoriteten om att mer närodlat är bra för både klimatet och livsmedelssäkerheten. Men när det kommer till kritan så struntar majoriteten i livsmedlen och lägger inte fram några mätbara mål. Jämför vi med ekologiska livsmedelsprodukter har målet satts till 70 procent. Centerpartiet tycker att ett stadsövergripande mål om hundra procent svenskt vid matupphandling, där så är möjligt, behövs. För de produkter där det inte är möjligt med svenskt borde 100 procent ekologiskt vara målet. Dessutom tycker vi att Miljöprogrammet borde ta fram initiativ för att öka andelen viltkött. Ur ett klimat- och hälsoperspektiv innebär köttet kortare transporter samt att köttet är fritt från antibiotika, färgämnen, nitrit och andra tillsatser. Centerpartiet beklagar att bland de 132 remissinstanser som styret har valt att skicka Miljöprogrammet till så finns inte några av de viktigaste samhällsaktörerna inom livsmedel och matproduktion såsom LRF, Lantmännen och Livsmedelsföretagen med.

Centerpartiet vill att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalet. Miljöprogrammet spelar en avgörande roll för att nå detta. Därför tycker vi att programmet bör skickas tillbaka till ritbordet.

Beslutsgång i delen om återremiss

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer därefter övriga förslag mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Gierтта m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V).

Handlingar i ärendet

- MF 2024/52-2 19 2024-8822 Remissvar Miljöprogram

- MF 2024/52-2.1 19 2024-8822 Bilaga 1. Miljöprogram remissversion
- MF 2024/52-2.2 19 2024-8822 Bilaga 2. Förslag till indikatorer
- MF 2024/52-2.3 19 2024-8822 Bilaga 3. Godkänt tjänsteutlåtande KS

§ 20**Detaljplan för fastigheten Hjälpslaktaren 7 m.fl.****Slakthusområdet etapp 2B i stadsdelen Johanneshov**

Remiss från stadsbyggnadskontoret, S-Dp 2019-08051

Dnr 2021-10171

MF 2024/81

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lämna följande synpunkter på förslaget:
  - a. Förslaget med enkelsidigt utformade bostäder inom kvarter H östra, fasad mot Styckmästargatan och Slakthusgatan, bedöms olämpligt på grund av närheten till musik- och kulturverksamhet och den risk för störning som detta medför.
  - b. Plankartan bör förses med en bestämmelse som reglerar genomgående planlösning med tillgång till ljuddämpad sida för bostäder med fasad mot Styckmästargatan samt nordliga delar av Slakthusgatan och Rökerigatan.
  - c. Det föreslås en påbyggnad med kontor på befintlig byggnad inom kvarter H. Det bör i bullerutredningen förtydligas om påbyggnadens bullerdämpning är avgörande för val av fasaddimensionering och lägenhetsplanlösning (bostäder, kvarter H västra). Lämplig reglering bör införas i plankartan.
  - d. Åtgärder på Slaktkyrkan och Hus 7 behöver utföras för att klara dBA-nivåerna för musik (FoHMS 2014:13). Möjligheten att genomföra åtgärder påverkar i stor utsträckning förutsättningarna för bostäder inom etappen och behöver beaktas i det fortsatta planarbetet.
  - e. Till granskning av planen behöver åtgärder för att klara riktvärden för låga frekvenser (FoHMS 2014:13) konkretiseras och förtydligas.
  - f. Planbestämmelsen om riktvärden för verksamhetsbuller (Boverkets allmänna råd, BFS 2020:2) behöver kompletteras med riktvärden för ljuddämpad sida.
  - g. Dagvattenåtgärder, såsom vegetationsbeklädda tak, bör

där det är möjligt regleras i plankartan.

h. Kompletterande provtagningar av markföroreningar ska genomföras och redovisas i samband med att planen ställs ut på granskning.

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) och Torbjörn Erbe m.fl. (M) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Moderaterna vill särskilt understryka behovet av att ta befintligt kulturliv i beaktande när nya områden ska utvecklas och exploateras. Det är med andra ord av stor vikt att en levande stad kan förena flera olika intressen samtidigt varpå en viss nivå av kulturbuller behöver tillåtas. Vid byggnation är det därför viktigt att Boverkets regler kan uppfyllas samtidigt som kulturlivet kan fortsätta existera i området.

Handlingar i ärendet

- MF 2024/81-1 20 2021-10171 Detaljplan för fastigheten Hjälpslakten 7 m

§ 21**Medverkan i fortsättning på EU-projektet ChemClimCircle**

Dnr 2024-12225

MF 2024/82

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner att miljöförvaltningen deltar som partner i ansökan för projektet ChemClimCircle2.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppdrar åt förvaltningschefen att teckna erforderliga avtal för miljöförvaltningens medverkan i enlighet med tjänsteutlåtandet.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- MF 2024/82-1 21 2024-12225 Medverkan i fortsättning på EU-projektet ChemClimCircle

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Åsa Maria,Lindhagen	2024-06-12
Elin Hedda Susan,Hjelmestam	2024-06-12